

Силвана Боева

Учебният процес
по физическо възпитание и спорт
в началното училище – проблеми
и перспективи

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
„ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

СИЛВАНА БОЕВА

**УЧЕБНИЯТ ПРОЦЕС ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ
И СПОРТ В НАЧАЛНОТО УЧИЛИЩЕ –
ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ**

Монография

Пловдив
2019

**УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
„ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“**

В монографията са представени основни теоретични виждания за проявлението на учебния процес по физическо възпитание и спорт. Проследени са промените в идейните концепции за развитието му, както и някои утвърдени тенденции.

Разгледани са организационно-структурните компоненти на системата за физическо възпитание в Република България и училищното физическо възпитание.

Представени са проблемите от различно естество, които съпътстват учебния процес по физическо възпитание в началния етап на основното училище.

Монографията ще позволи на специалистите да съпоставят своите теоретични виждания и практически опит и да намерят решения по сходни при тях спорни въпроси.

Предназначена е за педагози, спортни специалисти, научни работници и студенти, които имат интерес към физическото възпитание и спорта.

Рецензенти: проф. д.п.н. Валентина Маргаритова
доц. д-р Таня Колева

© Силвана Боева – автор, 2019

© Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2019

ISBN 978-619-202-403-1

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод.....	7
Уточняване на някои работни понятия по проблематиката	9
I. Учебен процес по физическо възпитание и спорт – обща характеристика	19
I.1. Концепции за учебния процес по физическо възпитание и спорт.....	19
I.2. Обща характеристика на учебно-възпитателния процес по физическо възпитание.....	27
I.2.1. Исторически предпоставки за възникване на училищното физическо възпитание	27
I.2.2. Основни компоненти на учебния процес по физическо възпитание и спорт в образователната система	29
I.2.3. Физическата активност – основен елемент от учебния процес по физическо възпитание и спорт	40
II. Особености и проблеми в развитието на училищното физическо възпитание в глобален и в национален аспект	47
II.1. Характерни особености в развитието на училищното физическо възпитание в глобален аспект	47
II.2. Законова рамка и институции, които определят функционирането на учебния процес по физическо възпитание и спорт в Република България.....	56
II.2.1. Функции на ММС	57
II.2.2. Функции на МОН	60

III. Проблеми при реализиране на учебния процес по физическо възпитание и спорт в началния етап на основната образователна степен в Република България	70
III.1. Кадрова подсигуреност на обучението по ФВС в началния етап на основното училище в Република България	70
III.2. Състояние на материалната база	86
III.3. Извънурочни и извънучилищни форми за реализиране на учебния процес	89
III.4. Проверка, контрол и оценяване	94
III.5. Организация на дневния режим.....	98
III.6. Ролята на родителя като подкрепящ и мотивиращ фактор	100
III.7. Адаптирано физическо възпитание в образователната система	102
III.8. Учебник за ученика по физическо възпитание и спорт.....	103
III.9. Профилактика за деформации на гръбначния стълб	106
Ползвана литература	114

Електронната информация може да послужи и като ефективно средство за по-лесно реализиране на контрола и оценяването на учениците. Въз основа на наши проучвания и това на S. Kolimechkov (2017) изведохме тестови батерии, прилагани въз основа на електронна обработка на резултатите. Електронните данни и софтуерните продукти улесняват установяването на нивата на двигателните способности на учениците (С. Боева, 2018). Такива практики има въведени в редица страни:

- В Унгария – система за контрол NETFIT;
- Общонационални спортни състезания за ученици – т.нар. „Президентски състезания“ в Русия;
- Софтуерът WELNET® за измерване и проследяване на състоянието на физическата годност на учещите в Америка;
- FitnessGram® като наследник на създадената от института „Купър“ през 1982 г. програма „FitnessGram“. И днес годишно чрез нея се изследват над 10 милиона деца в САЩ.

В България има утвърдена образователна платформа „Уча се“, в която са разработени електронни уроци за всички класове по всички учебни предмети. В последните две-три години тя се утвърди в публичното пространство. Използва се дори и от някои учители по време на преподаване на учебния материал, но не всички от тях я одобряват. По неин почин би могло да се разработи платформа и с учебно съдържание по физическо възпитание и спорт. То може да бъде под надслов „Играя, спортувам и уча“ и да даде на учениците една по-богата информация за видовете спорт, тяхното приложение, въздействие на физическите упражнения върху организма, някои достъпни методически указания за физическото натоварване (как да се разпознава, прилага и контролира), да се запознаят с олимпийското движение и неговите основополагащи принципи и др.

Индивидуализация на учебния процес

Опит за усъвършенстване на учебния процес по физическо възпитание се прави посредством търсене на индивидуален подход към всеки ученик. Той трябва да е съобразен с нивото на подготовка и здравния статус на детето.

Отчитането на индивидуалните особености на индивида с цел повишаване на ефективността на обучението не е нов момент. Такъв подход с отчитане на соматотипологичната характеристика е правен още в края на 90-те години на XX в. (Зайцева и кол., 1999; В. Губа, 1999; С. Изаак, 2004, и др.).

ПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- Азбалов, Р., Н. Азбалов** (2013). Теория и методика физической культуры и спорта, Казан, Изд. „Весфалика“.
- Алексиева, М., М. Виденовски** (2007). Социална и възпитателна роля на туризма в училище, Сборник „Туристически и спортни практики в училище“, В. Търново: „Фабер“, 2007 с. 31 – 37 ISBN 978-954-775-700-4.
- Ангелова, В., В. Кадева, А. Николова** (2016). Математика за 1. клас – електронен учебник. София, издателство „Просвета плюс“.
- Ангелова, В., Ж. Колева, А. Николова** (2018). Математика за 3. клас – електронен учебник. София, издателство „Просвета плюс“.
- Ангелова, В., А. Николова, В. Кадева** (2017). Математика за 2. клас – електронен учебник. София, издателство „Просвета плюс“.
- Ангелова, Л., Б. Ангелов** (2006). Основи на педагогическата компетентност, София, УИ „Св. Климент Охридски“.
- Ангелова-Ганчева, Д.** (2011). Акценти за учителския професионализъм. Учителят: призвание, компетентност, признание, с. 9 – 16. София, Изд. „Симолини – 94“ АД, ISSN 1312-899X.
- Базелков, М.** (2015). Изследване физическата дееспособност на учениците от IV клас, занимаващи се със спортни игри. Сборник научни трудове от пътуващ семинар „Иновации в образованието“, ШУ „Еп. К. Преславски“, ПФ, Шумен, 2015, с. 203.
- Базелков, М.** (2018). Проучване отношението на родители относно физическото възпитание и спорта в училище. Сборник научни трудове „Иновации в образованието“, Педагогически факултет, ШУ „Епископ Константин Преславски“, с. 216 – 222, Шумен.
- Баландин, В. А.** (2001). Научно-технологические основы обновления процесса физического воспитания в начальной школе: автореф. дис. дра пед. наук. Краснодар.
- Бальсевич, В.** (1996). Концепция альтернативных форм организации физического воспитания детей и молодежи / В. К. Бальсевич // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. № 1. С. 23 – 25.
- Бальсевич, В.** (1999). Перспективы развития общей теории и технологий спортивной подготовки и физического воспитания (методологический аспект). ТиПФК, № 4, с. 21 – 26.
- Бальсевич, В.** (2006). Спортивный вектор физического воспитания в российской школе. М., Теория и практика физической культуры и спорта.

- Crum, B.** (1994). A critical review of competing physical education concepts. In: Mester (Ed.) Sport Science in Europe 1993. Current and Future Perspectives (pp. 516 – 533). Aachen: Meyer & Meyer.
- De Knop, P.** (2002). The Quality of School Physical Education in Flanders. Proceedings Book. 1th Symposium on Quality Physical Education. Brussels. p. 17 – 27.
- Dokova, N., S. Kinov** (2016). The sports-pedagogical literacy of primary teacher, Physical Education, Sport, Kinesitherapy Research Journal /PESKRJ/, 1(3), Art. 18, pp. 95 – 106, ISSN 2534-8620.
- Doll-Tepper, G., K. Koenen, R. Bailey** (2017). The Human Capital Model: Sport, Education and Social Policy: The state of the social sciences of sport, Chapter: 9, p. 139, Publisher: Routledge.
- Exercise for health.** WHO/FIMS Committee on Physical Activity for Health. 1995; 73(2): 135 – 136.
- Graham, G.** (2008). Teaching children physical education: becoming a master teacher – 3rd ed. Champaign, IL. Human Kinetics.
- Hagstromer, M., O. Sjostrom** (2007). Physical activity and inactivity in an adult population assessed by accelerometer, MedSciSportsExer 39(9), p. 1502 – 1508.
- Hardman, K., J. J. Marshall.** Update on the State and Status of Physical Education Worldwide. 2nd World Summit on Physical Education, December 2 – 3, 2005, Magglingen, Switzerland.
- Hardman, K.** (2002b). Council of Europe Committee for the Development of Sport (CDDS), Report on School Physical Education in Europe. MSL-IM 16 (2002) 9. Strasbourg, Council of Europe.
- Hardman, K.** (2002a). Council of Europe Committee for the Development of Sport (CDDS), European Physical Education/Sport Survey. Report on Summary of Findings. MSL-IM 16 (2002) 10. Council of Europe, Strasbourg.
- Jenny, J.** (1961). Physical education, health education, and recreation: introduction to professional preparation for leadership, New York: The Macmillan Company.
- Kolimechkov, S.** (2017). Physical fitness assessment in children and adolescents: a systematic review. European Journal of Physical Education and Sport Science, 3(4), 65 – 78.
- Michael Krüger & Annette R. Hofmann** (2015). The Development of Physical-Education Institutions in Europe: A Short Introduction, The International Journal of the History of Sport, 32: 6, 737 – 739, DOI: 10.1080/09523367.2015.1024111.